

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์” ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้จากแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ ๒ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ ๓ ทดสอบสมมุติฐาน เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ ๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	หมายถึง	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
P	หมายถึง	ความน่าจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
df	หมายถึง	ขั้นของความเป็นอิสระ
SS	หมายถึง	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน

๔. ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
๑.๑ ชาย	๑๗๙	๘๕.๒
๑.๒ หญิง	๓๑	๑๔.๘
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐
๒. อายุ		
๒.๑ ต่ำกว่า ๓๑ ปี	๑๖	๗.๖
๒.๒ ๓๑-๔๐ ปี	๖๐	๒๘.๖
๒.๓ ๔๑- ๕๐ ปี	๑๒๓	๕๘.๖
๒.๔ มากกว่า ๕๑ ปีขึ้นไป	๑๑	๕.๒
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐
๓. ระดับการศึกษา		
๓.๑ ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๕๙	๗๕.๗
๓.๒ ปริญญาตรี	๔๒	๒๐.๐
๓.๓ ปริญญาโท	๓	๑.๔
๓.๔ ปริญญาเอก	๖	๒.๙
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐
๔. ตำแหน่งงาน		
๔.๑ ผู้บริหาร	๗	๓.๓
๔.๒ ครู/อาจารย์	๑๒	๕.๗
๔.๓ เจ้าหน้าที่/บุคลากร	๑๙	๙.๐
๔.๔ ผู้ใหญ่บ้าน	๓๕	๑๖.๗
๔.๕ กำนัน	๖	๒.๙
๔.๖ ประธานสภา อ.บ.ต.	๓	๑.๔
๕. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕.๗ สมาชิก อ.บ.ต.	๕๘	๒๗.๖

๔.๘ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	๗๐	๓๓.๓
รวม	๒๑๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ด้านเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ ๘๕.๒) รองลงมาเป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๑๔.๘) ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑- ๕๐ ปี (ร้อยละ ๕๘.๖) รองลงมาคืออายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๒๘.๖) อายุ ต่ำกว่า ๓๑ ปี (ร้อยละ ๗.๖) และอายุ มากกว่า ๕๑ ปีขึ้นไป (ร้อยละ ๕.๒) ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ ๗๕.๗) รองลงมาคือปริญญาตรี (ร้อยละ ๒๐.๐) และปริญญาเอก (ร้อยละ ๒.๙) ปริญญาโท (ร้อยละ ๑.๔) ด้านตำแหน่งการทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ ๓๓.๓) รองลงมาเป็นสมาชิก อ.บ.ต. (ร้อยละ ๒๗.๖) ผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ ๑๖.๗) เจ้าหน้าที่/บุคลากร (ร้อยละ ๙.๐) ครู/อาจารย์ (ร้อยละ ๕.๗) ผู้บริหาร (ร้อยละ ๓.๓) กำนัน (ร้อยละ ๒.๙) และประธานสภา อ.บ.ต. (ร้อยละ ๑.๔)

๔.๑.๒ ระดับความคิดเห็นของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ ๒ การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาส ในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์	(n = ๒๑๐)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
๑. ด้านฉันทะ	๓.๖๘	๐.๗๗๗	มาก
๒. ด้านวิริยะ	๓.๖๕	๐.๗๕๒	มาก
๓. ด้านจิตตะ	๓.๖๕	๐.๗๗๙	มาก
๔. ด้านวิมังสา	๓.๖๐	๐.๗๖๕	มาก
รวมเฉลี่ย	๓.๖๔	๐.๗๑๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผลวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๖๔) เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านด้านฉันทะ ($\bar{x} = 3.68$)
อันดับสอง ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ ($\bar{x} = 3.65$) อันดับสาม ด้านวิมังสา ($\bar{x} = 3.60$)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔
ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ

ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	(n = ๒๑๐)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
๑. บริหารงานด้วยความสมัครใจและมุ่งหวังในผลสำเร็จของงาน เหนือสิ่งอื่นใด	๓.๖๔	๐.๙๙๔	มาก
๒. มีความพึงพอใจ และให้ความสนใจจริงกับงานที่บริหารอยู่เสมอ แม้งานจะมีปัญหาอย่างมาก	๓.๖๐	๐.๙๓๔	มาก
๓. ยินดีรับฟังความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในการ ปกครองครอบครัวยุติธรรมและพร้อมปฏิบัติตาม	๓.๖๕	๐.๙๔๓	มาก
๔. มีความพึงพอใจที่จะให้บริการและอนุเคราะห์ผู้มาขอความ ช่วยเหลือ	๓.๗๙	๐.๙๓๕	มาก
๕. มีความพร้อมที่จะบริหารงานอย่างสุดความสามารถแม้งานนั้น จะเหนือความสามารถ	๓.๖๐	๐.๙๗๙	มาก
๖. พอใจที่จะบริหารงานอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน	๓.๖๔	๑.๐๓๒	มาก
๗. รักการบริหารและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยใจจริง	๓.๖๙	๐.๙๗๖	มาก
๘. ยินดีรับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำ ปรีกษา และร่วม แก้ปัญหาของงานนั้น ๆ ด้วยความเต็มใจ	๓.๗๘	๐.๙๖๓	มาก
๙. บริหารงานด้วยความชื่นชมมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผล ตามจุดหมาย	๓.๗๓	๑.๐๑๙	มาก
๑๐. รักที่จะบริหารและพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้ ผลงานที่ได้รับมีประสิทธิภาพ	๓.๖๙	๑.๐๓๔	มาก
รวมเฉลี่ย	๓.๖๘	๐.๗๗๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผลวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสใน
เขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง

ข้อคำถามที่ ๔ “มีความพึงพอใจที่จะให้บริการและอนุเคราะห์ผู้มาขอความช่วยเหลือ” ($\bar{x} = 3.79$)
 อันดับสอง ข้อคำถามที่ ๘ “ยินดีรับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำ ปรึกษา และร่วมแก้ปัญหาของ
 งานนั้น ๆ ด้วยความเต็มใจ” ($\bar{x} = 3.78$) อันดับสาม ข้อคำถามที่ ๙ “บริหารงานด้วยความซื่อซอ
 มุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย” ($\bar{x} = 3.73$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท
 ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ

ด้านวิริยะ (เพียรพยายามในการบริหารงาน)	(n = ๒๑๐)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
๑๑.บริหารงานได้ต่อเนื่องยาวนานไม่เบื่อหน่าย	๓.๖๔	๐.๙๗๙	มาก
๑๒.บริหารงานได้สม่ำเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยไม่คำนึงถึง ความเหนื่อยยาก	๓.๖๑	๐.๘๙๑	มาก
๑๓.บริหารงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งงาน	๓.๖๕	๐.๙๘๗	มาก
๑๔.บริหารงานด้วยความเพียรแม้งานนั้นจะมีอุปสรรคและต้อง ใช้ระยะเวลายาวนาน	๓.๕๖	๐.๘๙๑	มาก
๑๕.มานะ บากบั่น ไม่เกียจคร้าน ต่อการบริหารงานโดยยึด หลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง	๓.๗๑	๑.๐๑๙	มาก
๑๖.ขยัน อดทน และหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการ บริหารให้เกิดความชำนาญ	๓.๖๒	๐.๙๗๒	มาก
๑๗.ทุ่มเทเวลาและความสามารถในการบริหารงานแม้เป็นงานที่ ไม่ถนัด	๓.๖๑	๐.๙๐๑	มาก
๑๘.พยายามและหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการ บริหารงานให้เพิ่มพูน	๓.๖๙	๐.๙๐๙	มาก
๑๙.กล้าสู้งาน ไม่ท้อถอย แม้ในขณะบริหารงานนั้นจะเกิด ภาวะกดดันอย่างมาก	๓.๗๐	๐.๙๘๙	มาก
๒๐.เพียรที่จะแนะนำและชักจูงพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในการ ปกครองให้เห็นความสำคัญของงานไม่เพิกเฉย	๓.๖๗	.๙๗๔	มาก
รวมเฉลี่ย	๓.๖๕	๐.๗๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผลวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อคำถามที่ ๑๕ “มานะ บากบั่น ไม่เกียจคร้าน ต่อการบริหารงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง” ($\bar{x} = 3.71$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ ๑๙ “กล้าสู้งาน ไม่ท้อถอย แม้ในขณะบริหารงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมาก” ($\bar{x} = 3.70$) และอันดับสาม ข้อคำถามที่ ๑๘ “พยายามและหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการบริหารงานให้เพิ่มพูน” ($\bar{x} = 3.69$)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ

ด้านจิตตะ (เอาใจฝักใฝ่ในการบริหารงาน)	(n = ๒๑๐)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
๒๑.เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน ในขณะบริหารงาน	3.67	0.559	มาก
๒๒.ใส่ใจ ใฝ่รู้ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ ทั้งในและนอกเวลางาน	3.52	0.559	มาก
๒๓.จิตใจแน่วแน่ มั่นคงต่องานหรือภารกิจ ไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ	3.55	0.518	มาก
๒๔.รับรู้ และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่ แม้งานจะมีอุปสรรค	3.66	1.038	มาก
๒๕.เอาใจใส่ในงานและผู้อยู่ในการปกครอง เมื่อพบปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไข	3.75	0.556	มาก
๒๖.ตั้งมั่นและตั้งใจจริงที่จะบริหารงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย	3.65	0.583	มาก
๒๗.จิตใจอ่อนโยนสามารถบริหารงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง	3.69	0.591	มาก
๒๘.ละเอียดอ่อนในการบริหารงาน ไม่บริหารงานแบบขอไปทีหรือฉาบฉวย	3.66	1.038	มาก
๒๙.จดจ่อกับงานที่บริหาร โดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จของงานมากกว่าปริมาณงาน	3.60	1.013	มาก
๓๐.มีจิตอาสา เป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครองและคนรอบข้าง	3.73	1.071	มาก

ด้วยความจริงใจ			
รวมเฉลี่ย	๓.๖๕	๐.๗๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผลวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อคำถามที่ ๒๕ “เอาใจใส่ในงานและผู้อยู่ในการปกครอง เมื่อพบปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไข” ($\bar{x} = 3.75$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ ๓๐ “มีจิตอาสา เป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครองและคนรอบข้างด้วยความจริงใจ” ($\bar{x} = 3.73$) และอันดับสาม ข้อคำถามที่ ๒๗ “จิตใจอ่อนโยนสามารถบริหารงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง” ($\bar{x} = 3.69$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา

ด้านวิมังสา (ใคร่ครวญหาเหตุผลในการบริหารงาน)	(n = ๒๑๐)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
๓๑. พิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการบริหารงานทุกครั้ง เพื่อเป็นแนวครั้งต่อไป	๓.๖๗	๑.๐๖๙	มาก
๓๒. ไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา	๓.๕๖	๐.๙๑๗	มาก
๓๓. ซักซ้อม ทดลอง และทำความเข้าใจเนื้อหาางานก่อนที่จะวางแผนการบริหาร	๓.๕๕	๐.๙๓๘	มาก
๓๔. ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการบริหารงาน	๓.๕๘	๐.๙๕๖	มาก
๓๕. ตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ	๓.๕๗	๐.๙๗๒	มาก
๓๖. คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล	๓.๖๖	๐.๙๕๗	มาก
๓๗. ศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	๓.๖๕	๐.๙๓๓	มาก
๓๘. พิจารณาแผนการบริหารงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน	๓.๕๑	๐.๙๘๙	มาก

๓๙. วัตถุประสงค์ ประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม	๓.๖๖	๐.๙๓๑	มาก
๔๐. นำความรู้ที่ได้จากการบริหารงานครั้งที่ผ่านามาเพื่อเป็น เกณฑ์ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานครั้งต่อไป	๓.๖๔	๐.๙๙๔	มาก
รวมเฉลี่ย	๓.๖๐	๐.๙๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผลวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสใน
อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อ
คำถามที่ ๓๑ “พิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการบริหารงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวครั้งต่อไป”
($\bar{x} = 3.67$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ ๓๖ “คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
ด้วยเหตุผล” และข้อคำถามที่ ๓๙ “วัตถุประสงค์ ประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม”
($\bar{x} = 3.66$) และอันดับสาม ข้อคำถามที่ ๓๗ “ศึกษาไตรตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการ”
($\bar{x} = 3.65$)

๔.๑.๓ ทดสอบสมมุติฐาน

ตอนที่ ๓ ทดสอบสมมุติฐาน เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้า
อาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t-Test และ F-Test ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ความมี
นัยสำคัญที่ระดับไม่เกิน ๐.๐๕

สมมุติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท
๔ ของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔
ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ

การบริหารงานตาม หลักอิทธิบาท ๔	ชาย (n = ๑๗๙)		หญิง (n = ๓๑)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
๑. ด้านฉันทะ	๓.๖๕	๐.๗๗๘	๓.๘๖	๐.๗๕๒	-๑.๔๓๖	๐.๑๕๒
๒. ด้านวิริยะ	๓.๖๓	๐.๗๕๒	๓.๗๕	๐.๗๕๘	-.๘๑๑	๐.๔๑๘
๓. ด้านจิตตะ	๓.๖๒	๐.๗๗๕	๓.๗๘	๐.๘๐๖	-๑.๐๓๓	๐.๓๐๓
๔. ด้านวิมังสา	๓.๕๗	๐.๗๗๑	๓.๘๒	๐.๗๐๖	-๑.๗๐๓	๐.๐๙๐

รวมเฉลี่ย	๓.๖๒	๐.๗๑๕	๓.๘๐	๐.๗๑๑	-๑.๓๓๘	๐.๑๘๒
-----------	------	-------	------	-------	--------	-------

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ

การบริหารงานตาม หลักอิทธิบาท ๔	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	p
ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๖๙	๓	๐.๒๙๐	๐.๔๗๗	๐.๖๙๙
	ภายในกลุ่ม	๑๒๕.๑๘๗	๒๐๖	๐.๖๐๘		
	รวม	๑๒๖.๐๕๖	๒๐๙			
ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๕๐	๓	๑.๓๘๓	๒.๔๙๖	๐.๐๖๑
	ภายในกลุ่ม	๑๑๔.๑๗๔	๒๐๖	๐.๕๕๔		
	รวม	๑๑๘.๓๒๓	๒๐๙			
ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๔๘	๓	๑.๔๘๓	๒.๔๙๓	๐.๐๖๑
	ภายในกลุ่ม	๑๒๒.๔๙๖	๒๐๖	๐.๕๙๕		
	รวม	๑๒๖.๙๔๓	๒๐๙			
ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๒๒	๓	๑.๖๗๔	๒.๙๓๙*	๐.๐๓๔
	ภายในกลุ่ม	๑๑๗.๓๒๕	๒๐๖	๐.๕๗๐		
	รวม	๑๒๒.๓๔๖	๒๐๙			

รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๒๘	๓	๑.๐๐๙	๑.๙๙๗	๐.๑๑๖
	ภายในกลุ่ม	๑๐๔.๑๔๖	๒๐๖	๐.๕๐๖		
	รวม	๑๐๗.๑๗๕	๒๐๙			

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ยกเว้น ด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ด้านการวิมังสา เป็นรายคู่ โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe') รายละเอียดตามตาราง ๔.๘

ตารางที่ ๔.๙ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ด้านวิมังสา เป็นรายคู่

อายุ	ต่ำกว่า ๓๑ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑- ๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
	($\bar{x}$ = ๔.๑๑)	($\bar{x}$ = ๓.๖๐)	($\bar{x}$ = ๓.๕๓)	($\bar{x}$ = ๓.๗๖)
ต่ำกว่า ๓๑ ปี ($\bar{x}$ = ๔.๑๑)	-	๐.๕๑	๐.๕๘*	๐.๓๔
๓๑-๔๐ ปี ($\bar{x}$ = ๓.๖๐)	-	-	๐.๐๗	-๐.๑๗
๔๑- ๕๐ ปี ($\bar{x}$ = ๓.๕๓)	-	-	-	-๐.๒๔
๕๑ ปีขึ้นไป ($\bar{x}$ = ๓.๗๖)	-	-	-	-

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ด้านวิมังสา เป็นรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า ๓๑ ปี กับ ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี มี

ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า ๓๑ ปี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี

สมมุติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานตาม หลักอิทธิบาท ๔	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	p
ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๒๖	๓	๑.๔๔๒	๒.๔๔๑	.๐๖๕
	ภายในกลุ่ม	๑๒๑.๗๓๐	๒๐๖	๐.๕๙๑		
	รวม	๑๒๖.๐๕๖	๒๐๙			
ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๕๒	๓	๑.๖๑๗	๒.๙๓๖*	๐.๐๓๔
	ภายในกลุ่ม	๑๑๓.๔๗๑	๒๐๖	๐.๕๕๑		
	รวม	๑๑๘.๓๒๓	๒๐๙			
ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๕.๓๕๘	๓	๑.๗๘๖	๓.๐๒๖*	๐.๐๓๑
	ภายในกลุ่ม	๑๒๑.๕๘๕	๒๐๖	๐.๕๙๐		
	รวม	๑๒๖.๙๔๓	๒๐๙			
ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๖.๒๔๕	๓	๒.๐๘๒	๓.๖๙๓*	๐.๐๑๓
	ภายในกลุ่ม	๑๑๖.๑๐๒	๒๐๖	๐.๕๖๔		
	รวม	๑๒๒.๓๔๖	๒๐๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๑๐	๓	๑.๖๗๐	๓.๓๖๗*	๐.๐๒๐
	ภายในกลุ่ม	๑๐๒.๑๖๕	๒๐๖	๐.๔๙๖		

รวม ๑๐๗.๑๗๕ ๒๐๙

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัด โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ยกเว้น ด้านฉันทะ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา เป็นรายคู่ โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe') รายละเอียดตามตาราง ๔.๑๐-๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๓๓.๕๖)	ปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๓๓.๙๔)	ปริญญาโท ($\bar{X}$ = ๓๓.๘๘)	ปริญญาเอก ($\bar{X}$ = ๓๓.๗๐)
ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๓๓.๕๖)	-	-๐.๓๘*	-๐.๓๒	-๐.๑๔
ปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๓๓.๙๔)	-	-	๐.๐๗	๐.๒๔
ปริญญาโท ($\bar{X}$ = ๓๓.๘๘)	-	-	-	๐.๑๗
ปริญญาเอก ($\bar{X}$ = ๓๓.๗๐)	-	-	-	-

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม เป็นรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี กับระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านวิริยะ เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.57$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.95$)	ปริญญาโท ($\bar{X} = 3.80$)	ปริญญาเอก ($\bar{X} = 3.90$)
ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.57$)	-	-0.38*	-0.23	0.07
ปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.95$)	-	-	0.15	0.45
ปริญญาโท ($\bar{X} = 3.80$)	-	-	-	0.30
ปริญญาเอก ($\bar{X} = 3.90$)	-	-	-	-

*p < 0.05

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านวิริยะ เป็นรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๑๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านจิตตะ เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๕๖$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๙๕$)	ปริญญาโท ($\bar{X} = ๓๓.๙๗$)	ปริญญาเอก ($\bar{X} = ๓๓.๖๗$)
ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๕๖$)	-	-๐.๓๙*	-๐.๔๑	-๐.๑๑
ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๙๕$)	-	-	-๐.๐๒	๐.๒๘
ปริญญาโท ($\bar{X} = ๓๓.๙๗$)	-	-	-	๐.๓๐
ปริญญาเอก ($\bar{X} = ๓๓.๖๗$)	-	-	-	-

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านจิตตะ เป็นรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ ๔.๑๔ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านวิมังสา เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๕๑$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๙๔$)	ปริญญาโท ($\bar{X} = ๓๓.๗๗$)	ปริญญาเอก ($\bar{X} = ๓๓.๗๐$)
ต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๓๓.๕๑$)	-	-๐.๔๓*	-๐.๒๖	-๐.๑๙

ปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.94$)	-	-	0.17	0.24
ปริญญาโท ($\bar{X} = 3.77$)	-	-	-	0.07
ปริญญาเอก ($\bar{X} = 3.70$)	-	-	-	-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านวิมังสา เป็นรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

สมมุติฐานที่ ๔ ประชาชนที่ตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	p
ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๓๘๖	๗	0.๙๑๒	๑.๕๔๐	0.๑๕๖
	ภายในกลุ่ม	๑๑๙.๖๗๐	๒๐๒	0.๕๙๒		
	รวม	๑๒๖.๐๕๖	๒๐๙			
ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๑๕๖	๗	0.๘๗๙	๑.๕๘๔	0.๑๔๒
	ภายในกลุ่ม	๑๑๒.๑๖๘	๒๐๒	0.๕๕๕		
	รวม	๑๑๘.๓๒๓	๒๐๙			
ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๔๕๓	๗	0.๙๒๒	๑.๕๔๕	0.๑๕๔

	ภายในกลุ่ม	๑๒๐.๔๙๐	๒๐๒	๐.๕๙๖		
	รวม	๑๒๖.๙๔๓	๒๐๙			
ด้านวิม้งสา	ระหว่างกลุ่ม	๖.๖๖๘	๗	๐.๙๕๓	๑.๖๖๔	๐.๑๒๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๕.๖๗๘	๒๐๒	๐.๕๗๓		
	รวม	๑๒๒.๓๔๖	๒๐๙			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๘๔๒	๗	๐.๘๓๕	๑.๖๖๔ ๐.๑๒๐
	ภายในกลุ่ม	๑๐๑.๓๓๓	๒๐๒	๐.๕๐๒		
	รวม	๑๐๗.๑๗๕	๒๐๙			

*p < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๔.๒ ปัญหาและอุปสรรค

๔.๒.๑ ปัญหาและอุปสรรคต่อการการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ

ด้านฉันทะ :ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาที่จะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป จากการตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ ๓ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้นำชุมชนได้ตอบแบบสอบถามโดยแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะมาพอสมควร ซึ่งผู้ดำเนินการวิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาและอุปสรรคพอสังเขป ดังนี้

๑.ความใส่ใจและความตั้งใจที่จะทำงานด้วยความตั้งใจจริงยังไม่มีมากเท่าที่ควร การทำงานของเจ้าอาวาสบางท่านยังไม่มีการทำงานอย่างจริงจังเท่าที่ควร

๒. ความกดดันในการทำงานก็จะทำให้งานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จไปด้วยดี แต่บางครั้งการบริหารงานของเจ้าอาวาสก็ไม่ได้เป็นไปตามความกดดันของตัวเอง ขาดความรู้ความสามารถในการทำงานในด้านนั้นๆ

๓. เกิดความรู้สึกขัดแย้งในงานที่ได้รับมอบหมาย บางกรณียังไม่เคยปฏิบัติงานใน ลักษณะนี้ มาก่อนแต่เกิดความรู้สึกขัดแย้งทันทีที่ได้รับมอบหมายจึงเป็นสาเหตุให้ไม่เกิดความรักความพอใจที่จะปฏิบัติงาน

๔. ขาดทีมในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ มักจะเกิดจากความสามัคคี มีการสร้างเครือข่าย ดังนั้น หากภายในทีมงานไม่ประสานงานก็จะทำให้ขาดทิศทางให้การดำเนินงาน ขาดการประชุมการดำเนินงานกันผู้นำชุมชน นำไปสู่ปฏิบัติให้ไปในทิศทางเดียวกัน ต่างคนต่างดำเนินการก็มักจะพาทีมงานคนอื่นล้ม สะดุด ไม่มีใจรัก ศรัทธาและเชื่อมั่นในทีมของตน ผลงานที่ได้รับก็ขาดประสิทธิภาพ

๕. การสร้างแรงบันดาลใจการสร้างศรัทธา ถือว่าเป็นส่วนเบื้องต้นในประสบผลสำเร็จในการทำงานแต่พบว่าเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ขาดการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ทำงานด้วย เช่น ลูกวัด ผู้นำชุมชน ประชนทั่วไป ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานตามขาดความเชื่อมั่นในการทำงาน การสร้างแรงบันดาลใจการสร้างศรัทธา

๔.๒.๒ ปัญหาและอุปสรรคต่อการการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวินัยะ

ด้านวินัยะ : ความขยัน หมั่นเพียรในการประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาใจใส่ในธุระที่ทำและไม่ทอดทิ้ง จากการตอบแบบสอบถามในตอนี่ ๓ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้นำชุมชนได้ตอบแบบสอบถามโดยแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะมาพอสสมควร ซึ่งผู้ดำเนินการวิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาและอุปสรรคพอสังเขป ดังนี้

๑. ความอดทนในการปฏิบัติงานมีข้อจำกัด บางครั้งทำงานหลายๆ อย่างพร้อมกันทำให้ลืมนประกอบความเพียรในกิจการงานของสงฆ์ ละเลยหน้าที่ซึ่งเป็นกิจวัตรของสงฆ์

๒. ขาดความสนใจใฝ่รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ ทำให้ไม่เข้าใจเกี่ยวกับงานเท่าที่ควรจึงเป็นสาเหตุให้เปื้อนหายในงานที่ทำจึงทำให้ขาดความเพียรในการทำงาน

๓. ขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงาน ไม่มีความอดทนในการทำงานเมื่อเจอปัญหาอุปสรรคในขณะทำงาน

๔. ขาดความขยันดูแลเขตปกครองของตัวเองเท่าที่เป็นอยู่ ทำให้ขาดการติดต่อการปกครองของสงฆ์ ไม่มีการติดต่อประสานงานกันเท่าที่ควร

๕. การปฏิบัติงาน การบริหารงานที่ขาดการทุ่มเททั้งกายทั้งใจในการทำงานเนื่องจากสภาพแวดล้อม การสนับสนุนกับผู้ร่วมงาน ความขัดแย้งในระหว่างการทำงาน

๔.๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคต่อการการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ

ด้านจิตตะ : ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ จากการตอบแบบสอบถามในตอน ที่ ๓ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้นำชุมชนได้ตอบแบบสอบถามโดยแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะมาพอสมควร ซึ่งผู้ดำเนินการวิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาและอุปสรรคพอสังเขป ดังนี้

๑. ไม่มีความฝึกฝนในทางปฏิบัติกิจของสงฆ์เท่าที่ควร จนทำให้เกิดวัตถุนิยมขึ้นในการบริหารกิจการงานของคณะสงฆ์เท่าที่ควร

๒. ขาดเป้าหมายและความมุ่งมั่น มีการดำเนินงานที่ขาดจุดหมายปลายทางที่แน่นอนเมื่อขาด

เป้าหมายแห่งความสำเร็จแล้ว งานที่ดำเนินการอยู่ก็เลื่อนลอยผู้ดำเนินงานไม่มีใจจดจ่อในงานที่ทำจึงเป็นสาเหตุให้งานล้มเหลวได้ง่าย

๓. ขาดการรับฟังเหตุผลของคนอื่น การมีทิฐิ ทำให้การพัฒนาทางพุทธศาสนาไม่เจริญและเข้าไม่ถึง ทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย

๔. ไม่ได้นำความรู้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวัดต่อชุมชนเท่าที่ควร และทำให้ขาดวางแผนงานวัดในรอบปีหรือหลายปีที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไรและดีแค่ไหน

๔.๒.๔ ปัญหาและอุปสรรคต่อการการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา

ด้านวิม้งสา : หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล และคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง จากการตอบแบบสอบถามในตอน ที่ ๓ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้อย่างอิสระ ซึ่งผู้นำชุมชนได้ตอบแบบสอบถามโดยแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสามาพอสมควร ซึ่งผู้ดำเนินการวิจัยขอสรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาและอุปสรรคพอสังเขป ดังนี้

๔.๑ ขาดการพิจารณาผลเสียผลกระทบต่อการทำางานการบราหารงานการดำเนินงาน เป็นเหตุให้ต้องเสียเวลาในการทำงานในการแก้ไขงาน

๔.๒ ใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อถึงกระบวนการไต่ตรงงานก็ตรวจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเหตุให้ผลงานที่ได้รับไม่มีความหลากหลาย เป็นเพียงแง่มุมของตนเพียงอย่างเดียว

๔.๓ ขาดการวางแผนในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามความเคยชินและความสะดวกสบายของตนไม่มองปัจจัยแวดล้อมจึงเป็นเหตุให้งานขาดการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระบบ

๔.๔ ขาดการศึกษาปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นของงานที่ผ่านมา เพื่อที่จะนำมาแก้ไขจึงทำให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

๔.๕ ขาดการติดตามประเมินผล วัตถุประสงค์ของงาน ทำให้เกิดข้อบกพร่องที่ไม่ได้รับการแก้ไข

๔.๖ มีความคาดหวังให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความมีประสิทธิภาพมากแต่ขาดการพิจารณา

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของตนเอง

๔.๓ ข้อเสนอแนะ

๔.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสใจเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๔.๓.๑.๑ ควรมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อที่จะให้เกิดความตั้งมั่นในการทำงาน งานบริหารงานที่ทำนั้นอย่างจริงจัง

๔.๓.๑.๒ ควรมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายในการทำงานให้เกิดขึ้น หมั่นประชุมกันเป็นนิตยเพื่อที่จะได้ค้นหาปัญหาอุปสรรคข้อบกพร่องในการทำงาน

๔.๓.๑.๓ ควรมุ่งเน้นเอาใส่ใจในเรื่องของการบริหารเวลา แยกแยะกิจที่เป็นหน้าที่ของสมณะเพศโดยตรงที่จะสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นเป็นอย่างดีได้ ซึ่งส่วนใหญ่ คณะสงฆ์มักจะมองข้ามตรงนี้ไป โดยมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย

๔.๓.๑.๔ ควรมุ่งเน้นศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อม ศึกษาแนวทางในการบริหารงาน สร้างความเป็นระบบระเบียบในการทำงาน เรียนรู้ที่จะทำงานโดยมีการวางแผนก่อนที่จะทำเพื่อที่จะเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันตามจุดประสงค์งานที่วางไว้

๔.๓.๑.๕ ควรมุ่งเน้นให้เปิดใจกว้าง ลดทิฐิฐานะ ลดอัตตาความเป็นตัวตน ยอมรับฟังปัญหาฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และได้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน รับทราบปัญหาในหลายแง่มุม

๔.๓.๑.๖ ควรมุ่งเน้นด้านการสร้างแรงจูงใจสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับตนเอง และผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจกำลังใจในการทำงาน

๔.๓.๑.๗ ควรมุ่งเน้นให้หมั่นศึกษาปัญหาอุปสรรค ติดตาม วัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นำปัญหามาแก้ไขเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาที่ซ้ำซาก

๔.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เพื่อสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๔.๓.๒.๑ ควรสร้างความแรงบันดาลสร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อที่จะให้เกิดความตั้งมั่นในการทำงาน งานบริหารงานที่ทำนั้นอย่างจริงจัง

๔.๓.๒.๒ ควรสร้างเครือข่ายในการทำงานให้เกิดขึ้น หมั่นประชุมกันเป็นนิตยเพื่อที่จะได้ค้นหาปัญหาอุปสรรคข้อบกพร่องในการทำงาน

๔.๓.๒.๓ ควรที่จะใส่ใจในเรื่องของการบริหารเวลา แยกแยะกิจที่เป็นหน้าที่ของสมณะเพศ โดยตรงที่จะสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นเป็นอย่างดีได้ ซึ่งส่วนใหญ่ คณะสงฆ์มักจะมองข้ามตรงนี้ไป โดยมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย

๔.๓.๒.๔ ควรที่จะศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อม ศึกษาแนวทางในการบริหารงาน สร้างความเป็นระบบระเบียบในการทำงาน เรียนรู้ที่จะทำงานโดยมีการวางแผนก่อนที่จะทำเพื่อที่จะเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันตามจุดประสงค์งานที่วางไว้

๔.๓.๒.๕ ควรเปิดใจให้กว้าง ลดทิฐิฐานะ ลดอัตตาความเป็นตัวตน ยอมรับฟังปัญหาฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และได้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน รับทราบปัญหาในหลายแง่มุม

๔.๓.๒.๖ ควรหาแนวทางในการสร้างแรงจูงใจสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับตนเอง และผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจกำลังใจในการทำงาน

๔.๓.๒.๗ ควรหมั่นศึกษาปัญหาอุปสรรค ติดตาม วัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง นำปัญหามาแก้ไขเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาที่ซ้ำซาก

๔.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๔.๓.๓.๑ ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ของหน่วยงาน หรือผู้บริหารหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จได้จริงในทุกหน่วยงาน และบุคคลในหน่วยงานนั้นๆ

๔.๓.๓.๒ ควรศึกษาการบริหารงานของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหัวข้ออื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

๔.๓.๓.๓ ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเพิ่มข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกต่อไป

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

ด้านฉันทะ (ความพอใจ) เจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ บริหารงานด้วยความสมัครใจและมุ่งหวังในความสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใด มีความพึงพอใจ และให้ความสนใจจริงกับงานที่บริหารอยู่ เสมอแม้งานจะมีปัญหามาก ยินดีรับฟังความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในการปกครองรอบข้างและพร้อมปฏิบัติตาม มีความพึงพอใจ และให้ความสนใจจริงกับงานที่บริหารอยู่เสมอแม้งานจะมีปัญหามาก ยินดีรับฟังความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในการปกครองรอบข้างและพร้อมปฏิบัติตาม มีความพึงพอใจที่จะให้บริการอย่างสุดความสามารถเมื่องานนั้นจะเหนือความสามารถ พอใจที่จะบริหารงานอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน รักการบริหารและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยใจจริง ยินดีรับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำ ปรีกษาและร่วมแก้ปัญหาของงานนั้นๆ ด้วยความเต็มใจ บริหารงานด้วยความชื่นชอบมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามมุ่งหมาย รักที่จะบริหารและพัฒนางานอยู่เสมอเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้ผลงานที่ได้รับมีประสิทธิภาพ

ด้านวิริยะ (เพียรพยายามในการบริหารงาน) บริหารงานได้ต่อเนื่องยาวนานไม่เบื่อหน่าย บริหารงานได้สม่ำเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก บริหารงานด้วยความเพียรเมื่องานนั้นจะมีอุปสรรค และต้องใช้ระยะเวลา มีมานะอดทน บากบั่น ไม่เกียจคร้าน ต่อการ บริหารงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง มีความขยันอดทน และหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการบริหารให้เกิดความชำนาญ ทุ่มเทเวลาและความสามารถในการบริหารงานแม้เป็นงานที่ไม่ถนัด มีความพยายามและหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการบริหารงานให้เพิ่มพูน กล้าสู้งาน ไม่ท้อถอย แม้ในขณะที่บริหารงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมาก เพียรที่จะแนะนำและชักจูงพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในการปกครองให้เห็นความสำคัญของงานไม่เพิกเฉย

ด้านจิตตะ (เอาใจฝักใฝ่ในการบริหารงาน) เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน ในขณะที่บริหารงาน ใส่ใจ ใฝ่รู้ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ ทั้งในและนอกเวลางาน มีจิตใจแน่วแน่มั่นคงต่องานหรือภารกิจ ไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ รับรู้ และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่ แม้งานจะมีอุปสรรค เอาใจใส่งานและผู้อยู่ในการปกครอง เมื่อพบปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไข มีความตั้งมั่นและตั้งใจจริงที่จะบริหารงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง มีความ

ละเอียดอ่อนในการบริหารงาน ไม่บริหารงานแบบขอไปทีหรือฉาบฉวย จดจ่อกับงานที่บริหาร โดยไม่คำนึงถึงความสำเร็จของงานมากกว่าปริมาณงาน มีจิตอาสา เป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครองและคนรอบข้างด้วยความจริงใจ

ด้านวิมังสา (ใคร่ครวญหาเหตุผลในการบริหารงาน) เจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ พิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี ข้อด้อยในการบริหารงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป ไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา มีการซักซ้อม ทดลอง และทำความเข้าใจเนื้อหางานก่อนที่จะวางแผนการบริหาร คำนวณและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการบริหารงาน ตรวจสอบ และทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีการพิจารณาแผนการบริหารงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน มีการวัดผล ประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม และมีความรู้ที่ได้จากการบริหารงานครั้งที่ผ่านมาเพื่อเป็นเกณฑ์ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานครั้งต่อไป

การบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ของเจ้าอาวาสใจเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้เกิดองค์ความรู้ดังแผนภาพต่อไปนี้

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.ด้านฉันทะ
(ความพอใจ)

- บริหารงานด้วยความสมัครใจและมุ่งหวังในความสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใด
- ให้ความสนใจจริงกับงานที่บริหารอยู่
- ยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อยู่ในการปกครองรอบข้าง
- บริหารงานอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน
- รักที่จะบริหารและพัฒนางานอยู่เสมอ

๒.ด้านวิริยะ
(เพียรพยายามในการบริหารงาน)

- บริหารงานโดยไม่เบื่อหน่าย
- บริหารงานได้สม่ำเสมอ
- บริหารงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง
- มีความขยันอดทน ทุ่มเวลาและความสามารถในการบริหารงาน
- หมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา

๓.ด้านจิตตะ
(เอาใจใส่ใส่ใจในการบริหารงาน)

- เอาใจใส่ ในขณะที่บริหารงาน ใฝ่รู้
- ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์
- รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่
- มีความตั้งมั่นและตั้งใจจริงที่จะบริหารงานให้สำเร็จ
- มีความละเอียดอ่อนในการบริหารงาน
- เป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครองและคนรอบข้าง

๔.ด้านวิมังสา
(ใคร่ครวญหาเหตุผลในการบริหารงาน)

- พิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการบริหารงานทุกครั้ง
- ไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของการบริหารงาน
- ทำความเข้าใจเนื้อหางานก่อนที่จะวางแผนการบริหาร
- ค้นคว้าข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการบริหารงาน
- หาแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- ศึกษาไตร่ตรองระบบงาน
- พิจารณาแผนการบริหารงานเพื่อสร้างระบบและขั้นตอน
- ประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม
- นำเอาความรู้ที่ได้จากการบริหารงานครั้งที่ผ่านามาเพื่อเป็นเกณฑ์ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานครั้งต่อไป

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย